

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 נלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
 264

ונותר שמם מורה על איסור. או משום ש'קרבן' בלא כ"ף משמע שנשבע בחיי קרבן).

'כאימרא' (שיש גם משמעות כשה של קרבן וסתם נדרים להחמיר, או משום ש'שה' הידוע קאמר), **'כדירים'** (כקרבנות שבדירים), **'כעצים'** (כשני גזרי עצים שעורכים על המזבח), **'כאשים'** (שעל גבי המזבח), **'כמזבח'**, **'כהיכל'**, **'כירושלים'** (כקרבנות שבירושלים), או שנדר באחד מכל משמשי המזבח, אע"פ שלא הזכיר קרבן הרי זה נדר בקרבן, אך כיון שאין שמם מורה על שם איסורם צריך שיאמר עם כ"ף הדמיון לפנייהם.

האומר 'כירושלים': לתנא במשנה בדעת רבי יהודה - אסור, שדעתו על דבר הקרב בירושלים, אבל אמר 'ירושלים' בלא כ"ף אינו אסור שאין השם מורה על איסור. ולתנא בברייתא בדעת רבי יהודה - מותר, שדעתו על עצים ואבנים שבירושלים.

דף י"א - ע"ב

'חולין', 'החולין', 'כחולין', אם סיים 'שאוכל לך' - פשוט שמותר, סיים 'שלא אוכל לך' - מותר, והיינו כרבי מאיר שאין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן.

'לחולין לא אוכל לך' - שנינו בברייתא שמותר, שאין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן, ומאידך שנינו במשנה שהאומר 'לקרבן לא אוכל לך' אסור גם לרבי מאיר, שאף שאין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן, נעשה כאומר 'לקרבן יהא, לפיכך לא אוכל לך'. לדרך א' בגמרא: התנא בברייתא סבר כרבי מאיר שאין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן, אך נחלק עליו, שלרבי מאיר מפרשים דבריו לחולין - לא חולין יהא אלא קרבן, לפיכך לא אוכל לך (ואין בזה חסרון של מכלל לאו אי אתה שומע הן כיון שמסיים 'לא אוכל לך'), והתנא בברייתא סובר שאין מפרשים כן דבריו. לרב אשי - לא נחלקו התנאים בזה, אלא הברייתא עוסקת באומר 'לחולין בשו"א, שאז לא שייך לפרש דבריו לאיסור, והמשנה עוסקת באומר 'לחולין בפת"ח, שאז מפרשים דבריו כנ"ל.

נדרים דף י"ב .

יום א' פרשת וירא - י"ב חשון תשפ"ג

דף י"ב - ע"א

איבעיא אם בעיקרו מתפיס או בהיתר מתפיס, כגון

פרשת פתיל שבת וטעם סלח רבנות
 משוגרת בזאת לירידינו העושה ימים וילות למען הצלחת גליון זה
 הר"ר **פנחס רוזנבוים** הי"ד
 מנהל מערכת סיכומי דף היומי
"מתהדד"
 להציל הזלזות ביהו פשעטרימ
 מי יתן ותזכה לרוב נהת דקדושה פמנה ופכל
 קצ"ה פנתוך שופע ברצאות אושר ועושר ולהרבין
 תורה בישראל
 בברכה
 מערכת מחודדים מדץ ורבץ לומדי הדף היומי

נדרים דף י"א . שב"ק פרשת לך לך - י"א חשון תשפ"ג

דף י"א - ע"א

משנה . 'לחולין' (לא חולין) שאוכל לך', שמשמעו לא חולין אלא קרבן - לתנא במשנה אסור, והוא כשיטת רבי יהודה שמכלל לאו אתה שומע הן, אבל לרבי מאיר הסובר שכל תנאי צריך להיות כפול ואין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן - האומר לחולין שאוכל לך מותר. ואף שרבי מאיר סובר כן רק בממון אבל באיסור מודה שמכלל לאו אתה שומע הן - נדרים איסור שיש בו ממון, שהרי אוסר עליו החפץ. [הלכה כרבי יהודה, ומה שכותבים בגט שכיב מרע 'אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט' היינו לרווחא דמילתא גזירה משום ב"ד טועים שיסברו שהלכה כרבי מאיר].

'לכשר', 'לדכי' (-טהור, שמשמעותו גם מותר באכילה) **'לטהור' מה שאוכל לך,** שמשמעו שמה שאוכל לך יהא אסור - אסור (לשיטת רבי יהודה), אף שאפשר לפרש דבריו שיהא אסור משום איסור ולא משום נדר, ואז אינו נאסר שאין מתפיסים בדבר האסור - סתם נדרים להחמיר.

'טמא', 'נותר', 'פיגול' מה שאוכל לך - אסור, שהם איסורים השייכים בקרבן. אף שטמא שייך גם בתרומה - הולכים לחומרא. [אף שהאומר 'קרבן' עולה 'מנחה' מתיר רבי יהודה אם לא אמר בכ"ף לפנייהם - שאין שמם מורה על איסור, אלא שצריך לעשות ממנה עולה או חטאת, מה שאין כן פיגול

המתפיש בתרומת הלשכה - מתפיש בדבר הנדור ואסור.

נדרים דף י"ג .
יום ב' פרשת וירא - י"ג חשוון תשפ"ג

דף י"ג - ע"א

'הרי עלי כבכור' סתם, או שאמר 'כבכור לפני זריקת דמים' - לרבי יעקב אסור, שנאמר 'כי ידור נדר לה' לרבות התפסה בככור אף שאסור בלא נדרו, כיון שמצוה להקדישו, שנאמר 'כל הבכור... תקדיש'. לרבי יהודה מותר, שבכור דבר האסור הוא ולא דבר הנדור, שגם אם לא הקדישו הוא קדוש, ומהפסוק 'לה' לומדים שהמתפיש בחטאת ואשם אסור, שאף שהם דבר שבחובה הרי אלו דבר הנדור. [ולא נפשטה האיבעיא האם המתפיש בבשר שלמים לאחר שחיטה בעיקרו מתפיש ואסור או בהיתר מתפיש ומותר, ולהלכה אסור].

האומר: אימרא לאימרא כאימרא, דירים לדירים כדירים, עצים לעצים כעצים, אישים לאישים כאישים, מזבח למזבח כמזבח, היכל להיכל כהיכל, ירושלים לירושלים כירושלים - אם סיים 'שאוכל לך' אסור, סיים 'לא אוכל לך' מותר. והיינו כרבי מאיר שאף בלא כ"ף הדמיון אסור, אבל לרבי יהודה אינו אסור אלא אם אמר בכ"ף הדמיון, כגון 'כאימרא'. ופירשה הגמרא שמה ששינו שם סיים 'לא אוכל לך' מותר 'לאימרא' וכדו' היינו דווקא כשאומר 'לא אימרא', אבל אם אמר 'לאימרא' וכדו' מפרשים כוונתו: כאימרא היא ולפיכך לא אוכל לך [ויש גורסים שאם אמר 'לאימרא' עם פת"ח תחת הלמ"ד הרי זה כאומר לא אימרא, וסיפא דברייתא באומר בשו"א].

משנה . האומר 'קרבן שאוכל לך' - אסור, וכן 'כעולה' 'כמנחה' 'כחטאת' 'כתודה' כ'שלמים'. אמר בלא כ"ף הדמיון, כגון 'קרבן שאני אוכל לך' או 'הקרבן שאני אוכל לך' - לרבי מאיר אסור, לרבי יהודה מותר, כיון שאין שמם מוכיח על איסורם אלא על דינם מה שצריך לעשות עמהם. אמר: 'הא קרבן' וכדו' - לכו"ע מותר, שנדר בחיי קרבן. אמר: 'לקרבן', בין אם סיים 'שאני אוכל לך' אסור (לרבי מאיר), ובין אם סיים 'לא אוכל לך', שנעשה כאומר: לקרבן יהא, לפיכך לא אוכל לך.

דף י"ג - ע"ב

שבועה חל על דבר שיש בו ממש ושאינו בו ממש, משום שהיא איסור גברא, שהוא לא יעשה כן ויש בגברא ממש, אבל נדר חל רק על דבר שיש בו ממש, שאיסור חפצא הוא.

משנה . האומר לחבירו: קונם פי מדבר עמך, ידי עושה עמך, רגלי מהלכת עמך - אסור, שאכן משמע שהקונם הוא על הדיבור והעשייה והדיבור (ואז אינו חל), אך משמע גם שעולה על הפה והיד והרגל - כאומר 'יאסר פי לדיבורי' ידי למעשיהם' רגלי להילוכן,

שמונח לפניו בשר זבח שלמים שלאחר זריקת דמים, ואמר על בשר חולין שיהא כמותו, האם התפיש בעיקרו - קודם זריקת דמים, או בהיתרו של עכשיו. [ואף שגם עכשיו אסור לטמאים, וחזה ושוק אסור לזרים - אין זה מחמת נדרו, שהרי מצד נדרו שוה האיסור לכל, ואין מתפישים בדבר האסור אלא בדבר הנדור].

ממה ששינו שהנודר 'נותר' אסור אין להוכיח שבעיקרו מתפיש, שהלא הנותר כבר נזרק דמו והותר מחמת נדרו - שיש לפרש שהכוונה לנותר מבשר עולה, שאסור גם לאחר זריקת דמים מחמת נדרו.

תניא: איזהו איסור האמור בתורה, אמר 'הריני שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו', או 'כיום שמת בו רבו', או 'כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם', או 'כיום שראיתי ירושלים בחורבנה', ואמר שמואל והוא שנדר באותו היום. אם בעיקרו מתפיש - היינו שמת אביו ביום ראשון א' בניסן, ונדר שלא יאכל בשר ולא ישתה יין באותו היום, ואחר כמה שנים נדר ואמר יום זה יהא עלי כיום א' בשבת, אסור, אף שכמה ימי ראשון היה מותר, משום שבעיקרו מתפיש - ביום ראשון שמת בו אביו. ואם נוקטים שבהיתר מתפיש יש לומר דברי שמואל 'שנדור ובא מאותו היום ואילך', והיינו שאסר עליו כל ימי ראשון מאז שמת אביו. [וחידוש הברייתא הוא שאמר 'כיום שמת בו גדליה, שאף שבלא נדרו אסור מדרבנן שהיא תענית ציבור, אעפ"כ נחשב מתפיש בדבר הנדור כיון שנדר בעצמו. או שהחידוש הוא שאע"פ שהתפיש בדבר שאסור רק לו בנדר - נאסר].

המתפיש ואוסר עליו ככר זה 'כחלת אהרן' או 'כתרומת אהרן' - מותר, שאע"פ שחלה ותרומה נאסרים מחמת שקרא עליהם שם חלה ותרומה, כיון שאין האיסור שוה לכל הרי זה דבר האסור ולא דבר הנדור.

דף י"ב - ע"ב

התפיש בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים - תלוי באיבעיא הנ"ל, שאם בהיתר מתפיש מותר, ואם מעיקרא מתפיש אסור. ואם הפרישה קודם זריקת דמים, בעודה עיסה - לשני הצדדים אסור, שהרי לא הותרה בזריקה.

לחמי תודה שאפה ארבעים החלות ד' חלות גדולות יצא, שמה שנאמר בתורה 'ארבעים' הוא רק למצוה לכתחילה, ודווקא אם עשה בשעת הלישה ארבעים חלות, והפריש חלה אחת מכל מין לכהן, וחזר ועשה עיסה אחת מתשע החלות של כל מין, אבל אם לא הפריש תרומה בעודם עיסה, ועשה ד' חלות, אינו יכול ליטול אחת מהחלות לשם תרומה על כל הד' מינים, שנאמר 'והקריב ממנו אחד' - צריך לקחת תרומה מכל מין ומין, וגם אינו יכול ליטול פרוסה מכל מין - שנאמר 'אחד' ולא פרוסה.

בדבר האסור, ולרבה הדברים אמורים רק בעמי הארץ, אבל תלמידי חכמים אינם צריכים שאלה.

דף י"ד - ע"ב

היה ספר תורה בידו ונשבע במה שכתוב בה - הוי שבועה, שדעתו על השמות הכתובים בה, וללשון ג' כן הוא גם אם אמר 'בה' אף שלא אמר 'במה שכתוב בה'. [ולהראב"ד גם נדר חל באופן זה, שהשמות הם כדבר הנדור שנתקדש בהכנתו וכוונתו].

היה ספר תורה מונח לפניו ונשבע 'בה' - לא אמר כלום, שדעתו על הגוילים, ועם הארץ צריך שאלת חכם מדרבנן להתיר נדרו, מפני שאם אמר 'בה ובמה שכתוב בה' - הוי שבועה, שכיון שאמר 'בה' כבר הזכיר הגוילים, ובהכרח כשאמר 'במה שכתוב בה' דעתו על האזכרות שבה, ולפי לשון ב' וג' גם אם נשבע רק 'במה שכתוב בה' אע"פ שלא אמר 'בה ובמה שכתוב בה' הוי שבועה.

נדריים דף ט"ו .

יום ד' פרשת וירא - ט"ו חשוון תשפ"ג

דף ט"ו - ע"א

משנה . קונם שאני ישן, שאני מדבר, שאני מהלך - אינו עובר בכל יחל, שנדרים הם איסור חפצא. ולדעת רבינא עובר בכל יחל מדרבנן.

קונם עיני בשינה (בלא הגבלת זמן), אף על פי שאסר עליו איסור חפצא אין הנדר חל, כיון שאי אפשר לקיימו. ואם אמר שבועה שלא אישן שלשה ימים - כיון שאי אפשר לקיים השבועה הרי נשבע לשוא, ומלקים אותו, ויכול לישן לאלתר.

'קונם עיני בשינה היום' - הרי הוא בכל יחל מדאורייתא. 'קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום' - מותר לישן היום, ואין חוששים לישן למחר. 'קונם שינה היום אם אישן למחר' - לרב יהודה אמר רב אל ישן היום, שמא ישן למחר, כיון שיום המחרת אינו עיקר האיסור אלא תנאי ליום ראשון אינו נזהר בו, ולרב נחמן מותר לישן היום, ואין חוששים שמא ישן למחר. [והלכה כרב יהודה].

'קונם שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג' - הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח. [ואם נהנית ממנו - לדעת הר"ן היא לוקה ולא הוא, שהרי לא עשה שום איסור, ולפי הרמב"ם היא אינה לוקה שכיון שלא נדרה לא שייך בה 'לא יחל דברו', והוא לוקה אם ההנה אותה]. לא הלכה לפני הפסח - לפי רב יהודה לא תהנה ממנו עד הפסח, שמא תלך עד החג, שאין אדם נזהר בתנאי הנדר כיון שאינו עיקר הנדר.

דף ט"ו - ע"ב

האומר לאשתו 'קונם שאני משמשך' - אין הנדר חל אפילו מדרבנן, כיון שמשועבד לה מן התורה, ואף שקונמות מפקיעים מידי שעבוד, אלמו רבנן לשעבוד האשה.

אמר: 'הנאת תשמישך עלי' - אף שלא אסר חפצא

וכיון שסתם נדרים להחמיר אומרים שעולה על הפה היד והרגל. [ומדרבנן חלים נדרים גם על דברים שאין בהן ממש].

הדרן עלך פרק כל כינויי

פרק שני - ואלו מותרין

משנה . ואלו מותרין: חולין שאוכל לך, כבשר חזיר (שאסור באכילה), כעבודת כוכבים (שאסור בהנאה), כתקרות עבודה זרה של עורות לבובין (שאסורים בהנאה שאין להם בטלה), כנבילות (שאסורים באכילה וגם מטמאים), כשקצים ורמשים (שטומאתם חמורה שמטמאים בכעדשה), כחלת אהרן ותרומת אהרן - שכל אלו אסורים מחמת איסור ולא מחמת נדר, ואין מתפיסים בהם.

המדיר אשתו והתפיס הנדר בדבר האסור - גזרו שצריך פתח לנדרו, מפני שדרכו לאסרה מתוך הקפדה, ואם היא מותר בלא פתח יבא להתיר גם כשהתפיס בדבר הנדור.

האומר לאשתו 'הרי את עלי כאימא' - אין פותחים לו פתח משום כבוד אמו.

נדריים דף י"ד .

יום ג' פרשת וירא - י"ד חשוון תשפ"ג

דף י"ד - ע"א

מה ששינינו במשנה 'ואלו מותרין, חולין שאוכל לך' מיותר, שהרי פשוט הוא, ולא נצרך לדיוק שאם אמר 'לא חולין שאוכל לך' שאסור, וכרבי יהודה הסובר שמכלל לאו אתה שומע הן - שהרי כבר שינינו זאת בפרק קמא, אלא נשנה אגב השאר. ולרבינא כך מתפרשת תחילת המשנה: ואלו מותרין כחולין, האומר כבשר חזיר כעבודת כוכבים וכו'. ופרכוהו, שאם ללמד שהמתפיס בדבר האסור הרי הוא כחולין ואינו צריך התרה אף מדרבנן, הרי שמענו זאת מכך ששינינו בסיפא שצריך התרה מדרבנן, הרי שבאופנים שברישא אין צריך.

'איש כי ידור נדר לה' - דווקא התפיס נדרו בדבר הנדור, ובא הפסוק למעט שאם התפיס בדבר האסור אינו חל (ואפילו עם הארץ אינו צריך שאלה מדרבנן), שלהתפסה בדבר הנדור אין צריך מקור, שכשאמר 'ככר זה כקרבן' ודאי אסור שלא גרע מידות נדרים. והייתור 'לאסור איסר על נפשו' מלמד שאפילו אם התפיס בדבר האסור מחמת נדר רק לו לבד, כגון שאסר על עצמו לאכול כיום שמת בו אביו או רבו שנדר מלאכול באותו היום. [וכן נשמע מכך שאף שבלי נדרו לא היה אוכל באותו יום מחמת צער, אף על פי כן אם מתפיס בו נחשב שמתפיס בדבר הנדור, כיון שאסור לאכול באותו יום מחמת נדרו. ודווקא בנדר מועילה התפסה, שאיסור חפצא הוא ומתפיס חפץ בחפץ, אבל שבועה שהוא אוסר עצמו מן החפץ, כשאמר 'זה כזה' לא אמר כלום, ודלא כסובר שהתפסה בשבועה מועילה לענין איסור ורק לענין קרבן ומלקות אינה כשבועה].

האומר לאשתו הרי את עלי כאימא ששינינו במשנה צריך שאלת חכם, ופותחים לו פתח ממקום אחר, היינו מדרבנן, שמדאורייתא לא אמר כלום כיון שהתפיס

הנאת החפץ על עצמו, ואין מאכילים אדם דבר האסור לו, מה שאין כן בשבועה שאומר שלא יקיים המצוה, לא כל הימנו להפקיע עצמו ממצוות שהוא מצווה בהם. לאביי: נדר היינו כשאמר 'הנאת סוכה עלי', לרבא: בלשון זה אינו נאסר לישוב בה, שהרי מצוות לאו ליהנות ניתנו, אלא שאמר 'ישיבת סוכה עלי' [כלומר, שאמר 'קונם סוכה לישיבתה עלי', לתוספות: אף כשאמר 'קונם ישיבת סוכה עלי', שכיון שהזכיר החפץ חל הנדר עליו].

נדרים דף י"ז.

יום ו' פרשת וירא - י"ז חשון תשפ"ג

דף י"ז - ע"א

משנה. יש נדר בתוך נדר - שאם אמר 'הריני נזיר הריני נזיר', חייב לנהוג נזירות על כל קבלה, ומונה שלושים יום ומביא קרבן וחוזר ומונה שלושים יום ומביא קרבן, ונלמד מייתור 'נזיר להזיר'.

אין שבועה בתוך שבועה - שאם אמר 'שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל', ואכל, אינו חייב אלא אחת.

'הריני נזיר אם אוכל ככר זה', כל התראה על כזית מחלקת, ומחייבו נזירות אחרת. [נשבע שלא יאכל ככר זה, על כל כזית שהתרו אותו חייב קרבן ומלקות].

'הריני נזיר הריני נזיר' ששנינו שיש נדר בתוך נדר - לרב הונא היינו רק שאמר: 'הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר', שכיון שמונה נזירות השניה מיום המחרת ואילך שלושים יום, נמצא שנתחייב מחמת נדר שני יום אחד נוסף על נזירות ראשונה, מיגו שנוסף אותו יום חל עליו נזירות ל' יום, שאין נזירות פחותה מכך. **לשמואל** - אפילו אמר 'הריני נזיר היום הריני נזיר היום' למדים מ'נזיר להזיר' שנזירות חלה על נזירות.

דף י"ז - ע"ב

באותו אופן ששנינו שיש נדר בתוך נדר שנינו שאין שבועה בתוך שבועה, לשמואל: נדר בתוך נדר היינו שאמר 'הריני נזיר היום הריני נזיר היום', ובאופן זה בשבועה - שאמר 'שבועה שלא אוכל תאנים', וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל תאנים'. **לרב הונא**: נדר בתוך נדר היינו שאמר 'הריני נזיר היום הריני נזיר למחר', ובאופן זה בשבועה - שאמר 'שבועה שלא אוכל תאנים', וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל תאנים וענבים', ואין השבועה השניה חלה, כיון שכבר אסור בתאנים.

'שבועה שלא אוכל תאנים, וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל תאנים וענבים' - כוונתו בשבועה השניה שלא אוכל תאנים וענבים כאחת, ולרבא מיגו שחלה השבועה על הענבים חלה גם על התאנים שכבר אסור בהם. אמנם אם אכל תאנים, והפריש קרבן, וחזר ואכל ענבים, הרי הענבים חצי שיעור ואין מביאים קרבן על חצי שיעור, אבל אם אכל תאנים וענבים בהעלם שבועה הראשונה, והתרו בו משום שניה לוקה. **ולרב הונא** - כיון שאין השבועה חלה על התאנים, ולא נשבע על הענבים אלא עם תאנים, אין השבועה חלה כלל.

מי שנזר שתי נזירות, מנה את הראשונה, והפריש קרבן, ונשאל עליה - עלתה לו שניה בראשונה. לפי רב הונא היינו שאמר 'הריני נזיר היום הריני נזיר למחר', ועלתה לו שניה חוץ מיום האחרון, וכן במקבל עליו שתי נזירות בבת אחת, שאמר 'הרי עלי שתי נזירות'. (ולהלן דף י"ח. אמר רבא שאם אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום' ונשאל על הראשונה גם לרב הונא חלה השניה).

ואין בו ממש חל הנדר מדרבנן וכדברי רבינא. [אף שיש עליו מצוה דאורייתא של פריה ורביה ומצות עונה - יש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. ולא שייך כאן לומר מצוות לאו ליהנות ניתנו - שרק המצווה עצמה אינה נחשבת להנאה, אך כאן הגוף נהנה בשעת קיום המצוה].

משנה. שבועה שאיני ישן, שאיני מדבר, שאיני מהלך - אסור, שאיסור שבועה הוא איסור גברא וחל אפילו על דבר שאין בו ממש.

'קרבן לא אוכל לך' - מותר, שאם כוונתו להישבע בחיי קרבן שלא יאכל - אין שבועה תופסת בקרבן, ואם כוונתו לנדור - הרי לא נדר אלא מה שלא יאכל.

'הא קרבן שאוכל לך' - מותר, שנשבע בחיי קרבן ואינה שבועה.

'לא קרבן לא אוכל לך' - לרבי מאיר מותר, שסובר שאין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן, ולרבי יהודה אסור שנשמע מדבריו שמה שאוכל יהא כקרבן.

נדרים דף ט"ז.

יום ה' פרשת וירא - ט"ז חשון תשפ"ג

דף ט"ז - ע"א

לרבי מאיר האומר 'לקרבן לא אוכל לך' אסור, שמפרשים כוונתו: לקרבן יהא, לפיכך לא אוכל לך, ודווקא שאמר 'לקרבן' בשו"א, אבל אמר 'לקרבן' בפת"ח הרי זה כאומר 'לא קרבן לא אוכל לך' ומותר, שהרי אמר שלא יהא קרבן.

משנה. שבועה לא אוכל לך - אסור, הא שבועה שאוכל לך: לאביי שתי לשונות משמע - אם היו מסרבים בו שיאכל ואמר: אוכל אוכל, ושוב אמר 'שבועה שאוכל' - נשבע שיאכל. אמר: לא אוכל לא אוכל, ושוב אמר: 'שבועה שאוכל' - נשבע שלא יאכל. לרב אשי - שבועה שיאכל לעולם משמע ששנשבע לאכול, ומה ששנינו שבועה שאוכל אסור היינו כשנשבע 'שאי אוכל', והחידוש הוא שאין אומרים שנתכווין להישבע שיאכל והאריך באל"ף עד שנראה כאומר שאי אוכל. [הרמב"ם פסק כאביי והרמב"ן פסק כרב אשי].

'לא שבועה (לגירסת הר"ן: לשבועה) לא אוכל' - אסור, שמכלל לאו אתה שומע הן, שמה שיאכל אסור בשבועה. [ואף לרבי מאיר דווקא לענין ממון אין אומרים מכלל לאו אתה שומע הן, וגם נדרים בכלל זה כיון שאיסור חפצא הן, אבל בשבועה שהיא איסור אומרים].

משנה. חומר בשבועות מנדרים - שהשבועה חלה מדאורייתא על דבר אין בו ממש, ובנדרים אסור רק מדרבנן.

חומר נדרים משבועות - שהאומר קונם סוכה שאני עושה, לולב שאני נוטל, תפילין שאני מניח - בנדרים אסור, ובשבועות מותר, שאין נשבעים לעבור על המצוות.

דף ט"ז - ע"ב

אין נשבעים לעבור על המצוה, ולא חלה השבועה - הם שפטור מקרבן, שנאמר 'להרע או להיטיב', מה הטבה רשות אף הרעה רשות. והם שאין עליו איסור לאו של שבועה, שנאמר 'איש כי ידור נדר לה' או ישבע שבועה... לא יחל דברו', דברו לא יחל אבל מיחל הוא לחפצי שמים. **הטעם שהנשבע לעבור על המצוה אין שבועתו חלה** (שנאמר 'לא יחל דברו' - אבל מיחל הוא לחפצי שמים), **ונדר חל על דבר מצוה** (שנאמר 'כי ינדור נדר לה'): **סברא היא ש'לה' לא קאי על שבועה אלא על 'כי ידור נדר'**, לפי שבנדר הוא אוסר